

Šolske potreščine Marija Tičar

Zaloga Grubbauerjevih in Slatnarjevih zvezkov ter vseh priprav za obrtno-nadaljevalne šole.

vseh vrst priporočaj cenj. učiteljstvu in sl. šolskim vodstvom

trgovina s papirjem in galanterijo

Ljubljana, Sv. Petra cesta šte. 26

(nasproti „Zlate kaplje“.)

Cene nizke!

Postrežba točna!

Listu: »C. kr. deželni šolski svet v Gradcu je naznanil vsem krajnim šolskim svetom, da si morajo naročiti neki »Ukazni list«, ki bo pričel izhajati l. 1913. C. kr. deželni šolski svet podpira to svojo zahtevo z razlogom, da bo obsegal novi šolski uradni list vse ukaze, naredbe, odloke, razpise itd., ki se odslej ne bodo več naznanjali krajnim šolskim svetom pismenim putem, kakor je bilo to doslej v navadi. Slovensko-nemška (!) izdaja bo stala na leto 7 K, samo nemška 5 K. C. kr. deželni šolski svet je dolžan svoje ukaze, naredbe itd. naznanjati brezplačno podrejenim oblastim, na kakršen način, je vseeno, za to naznanjanje pa nima pravice zahtevati kaknega plačila. Saj dobivajo deželni šolski sveti od države svoj pavšal za papir in uradne potreščine. Kam bo pa šel ta denar, če bodo krajni šolski sveti tako nezavedni in si bodo list naročili na stroške domačih davkoplačevalcev edinole v prid nemškimi tiskarnam v Gradcu. Mi imamo več kot dovolj lastnih potreb za katere lahko porabimo svoj denar.«

—š— **Nepotrebna in zavita interpelacija nemškega poslanca Wastiana** glede c. kr. dvojezične vadnice v Mariboru je gotovo v zvezi s provizoričnim mestom vadniškega učitelja, ki je sedaj razpisano na tej vadnici. To pa nikakor ne sme ustrašiti slovenskih prosilcev, zakaj v prvi vrsti morajo priti v poštev Slovenci. Bili so časi, ko so poučevali na vadnici samo slovenski učitelji: Miklošič, Koprivnik in Majcen. To je bilo za nemških ravnateljev Elsnigina in Kaasa. Tedaj je slovela ta vadnica in v prvem šolskem letu se je poučevalo tedaj samo v slovenskem jeziku. »Veseli smo bili tedaj učencev, ki so prihajali z vadnice, dočim se jih danes bojimo,« trdi večkrat neki stari gimnazijski profesor v družbi. Danes sta na vadnici dva nemška učitelja in v I. razredu veliko učencev, ki slovenski ne razumejo, pač pa razumejo ysi nemški. Zaradi te zavite interpelacije naj sodi javnost, če je bilo prav, da je dal izbacniti z zavoda sedanji ravnatelj po nemških učiteljih Herbstu in Krenu Bezjak-Schreinerjevo nemškoslovensko vadnico in dal uvesti Frischove vadnice, ki so pisane v silno nemškem nacionalnem duhu in veliko slabše od Tumlrizovih. Na to dejstvo se opozarjajo oni učitelji, ki »brusijo meče« za Bezjak-Schreinerjeve in Tumlrizove vadnice. — Za razpisano mesto naj se posebno potegnejo oni, ki imajo morda mešačnski izpit za prvo ali drugo skupino. Dotičnik bo v enem ali dveh letih gotovo nameščen stalno. — Interpelirati pa bi ne bil smel zaradi vadnice poslanec Wastian, ampak kak Slovenec, ker se ne godi Nemcem prav nobena krivica, pač pa jako velika Slovencem!

— **Slovenska Šolska Matica.** V zadnjem času slišimo mnogokrat tožbo, da prinaša Slovenska Šolska Matica knjige, ki ne odgovarjajo letnemu denarnemu donesku. »Naši Zapiski« trdijo celo, da je »škoda papirja«. Kako bi se dalo temu odpomoči? Morda bi bilo dobro, če bi se zvišale nagrade pisateljem. Sedaj dobiva pisatelj od tiskane pole 40 K, urednik pa 20 K od pole. Ti uredniki so popolnoma nepotrebni, ker je gotovo vsak pisatelj toliko zmožen, da bi znal to, kar je spisal, pripraviti za tisk in opraviti korekture. Uredniki nimajo skoro nič dela, a le lepo zaslužijo. Vsaj je Slovenska Šolska Matica izdala že tudi knjige, ki niso imele urednikov, dasi so jih bile silno potrebne v jezikovnem oziru. Matica naj nadalje ne prinese takoj kaj takega, kar je že enkrat prinesla, in ne kaj takega, kar je morda kaka »Družba sv. Mohorja« odklonila, češ, za učiteljsvo je vse dobro. Kdo pa vzdržuje Slovensko Šolsko Matico? O tem naj se posvetuje Slovenska Šolska Matica na občnem zboru in dobila bo gotovo dovolj dobrih pisateljev, če jih bo tudi dobro nagradila, kakor zaslužijo. Za vsak spis je ogovoren pisatelj in ne urednik — torej spisom ni treba urednikov. Napisali smo te vrstice iz najboljšega namena, ker hočemo svoji kulturni organizaciji koristiti in jo dvigniti kar najvišje mogoče!

—š— **Zahvala.** Sevnjski gospodje so storili hvalevreden sklep, da darujejo namesto običajnih koledarjev o Novem letu za uboge šolarje vsak po 20 K. Tako so izročili gg. Karl Cimepršek, Fr. Kautič, Luka Senica, Ludovik Smole, Kristijan Starkl in Anton Verbič podpisanemu

skupaj 120 K, kateri znesek se obrne deloma za nakup obleke ubožnim šolarjem, deloma za šolarsko kuhinjo, kjer dobiva po 300 učencev vsak dan toplo kosilo. Imenom ubožne šolske mladine izreka gori imenovanim gospodom trgovcem za blagodušen dar presrečno zahvalo. — Jože Mešiček, nadučitelj v Sevnici.

—š— **Vabilo na proslavo stoletnice žetalske šole,** ki se vrši dne 29. decembra 1912 po pozni maši v šolskih prostorih. — To je izredna slavnost, na katero vabimo prav presrečno vse bivše učne osebe, ki so kdaj delovale tu; dalje vse prijatelje šole in šolske mladine, kakor tudi vse bivše učence in učence. Pričakujemo Vas v obilnem številu, da si oživimo spomine nekdanjih prijetnih šolskih dni. Vzpored slavnosti: V soboto zvečer: Svečana bakljada z godbo in razsvetljavo šole. V nedeljo: Pozdrav navzočih. — 2. Slavnostni govor — govori bivši učitelj v Žetalah. — 3. Cesarska pesem s spremljevanjem godbe. — 4. Igrokaz: »Sveta noč«, uprizori šolska mladina. — 5. Šoli slava — pesem. 6. Deklamacije šolarjev. 7. Obdaritev šol. mlad. — 8. Zahvala. 9. Sklepni govor. — Med točkami svira godba in se pojo razne pesmi. Vstopnina za odrasle 20 vinarjev, za šolarje prosta. — Šolsko vodstvo.

—š— **Četrtek po Novem letu 1913.** Leta 1909. je padel Božič na soboto, 25. decembra. Ker je dan poprej šole prosti dan smo morali »über Anfrage« imeti v četrtek, 23. decembra, šolo, kar se nam je intimiralo z odlokom Ormož-Ptuj z dne 16. decembra 1909, št. 1442, v katerem se ob enem opozarja na odlok okr. šol. sveta Ormož-Ptuj z dne 20. decembra 1908, št. 1268, v katerem je določen red učnih ur za take četrte. V teh odlokih se sklicuje okrajni šolski svet na odredbe deželnega šol. sveta, in ta zopet na izvrševalne predpise k § 56—58. Po mojem mnenju pa vsi skupaj niso imeli prav, zakaj postavno je tudi določeno: Am ersten Tage des Schuljahres... wird die Einteilung der Kinder in die Klassen... vorgenommen im übrigen aber dieser Schultag schulfreier gehalten... V šolskem letu 1908/09 smo zapisovali novince v sredo, 16. septembra, ter pričeli s poukom v petek, 18. septembra; v šol. letu 1909/10, smo sprejemali učence v sredo, 3. novembra, in pričeli s poukom v petek, 5. novembra, ne glede na to, »daß an solchen sonst schulfreien Donnerstagen, welchen ein schulfreier Tag unmittelbar vorangeht oder unmittelbar folgt, Schule zu halten ist,« ker je »allwöchentlich der ganze Donnerstag für die übrigen Schulen des Landes nebst den Sonntagen und den gebotenen Feiertagen Ferialtag bestimmt«, in ker postava sama izrečno imenuje dan zapisovanja **Schultag**, ki se mora torej tudi pri zamudah šteti kot **šolski dan**. Dan Novo leto je **Ferialtag** in ne **Schultag**, se torej ne more reči, da je pred četrtkom, dne 2. januarja 1913, ein schulfreier Tag, ergo!... Vsem somišljenikom: veselo Novo leto! c.

Dodatek: schlufrei (steuerfrei!) se zamore imenovati le tisti dan, na katerega je brezpogojno zakonitim potom določena šola (pouk), a iz kateregakoli vzroka odpade. Če so prazniki brezizjemno v postavi imenovani **Ferialtage**, zakaj jih pa moramo potem nadomeščati? —š— **Kaj je s poukom na Štajerskem v četrtek po Novem letu?** Ker je notica pod tem naslovom v zadnji številki tega lista podpisana s šifro F. B., sedaj mnogo tovarišev in tovarišic izprašuje mene, če ta notica izvira od mene. Izjavljam, da ne, ampak tudi jaz smatram 2. januar kot pouka prost dan. — Fr. Brinar.

—š— **Še enkrat — kaj je s poukom na Štajerskem v četrtek po Novem letu?** V 50. šte. »Učit. Tovariša« se med dopisi pojasnjuje, da je v četrtek po Novem letu — torej po šole prostem dnevu — glasom tozadevnih predpisov šola; v listnici uredništva istega lista pa se čita, da v četrtek 2. prosinca 1913 ni šole, ker počitnic ni treba nadomeščati! — Ker sem prepričan, da je vsakomur precej vseeno, je li 2. januarja šola ali ne in se le hoče doseči enotno postopanje, si dovoljujem proti tolačenju, da počitnic ni treba nadomeščati, pojasniti še sledeče pomislite! — Predvsem bodi povedano, da se je četrtek določil kot pouka prost dan posebnost v ta namen, da se učitelji in učenci na ta dan nekoliko odpočijejo; mislim pa, da se po božičnih počitnicah ne rabi bogve kako počitka, iz česar se-

veda ne sledi, da bi morali imeti v četrtek po Novem letu šolo! Če res ni treba počitnic nadomeščati, nastane tudi še vprašanje, zakaj je v četrtek po Veliki noči in v četrtek pred Binkoštni in po Binkoštni šola? — Štajer, deželni šolski svet je pred kratkim izdal ukaz, da patrijotične dneve, kakor 18. avgusta, 4. oktobra in 19. novembra ni treba nadomeščati, čeravno so ti dnevi v sredo ali petek. Če bi torej uveljavilo, da poleg omenjenih dnevorov in seveda tudi dneva šolskega obhajila še počitnic ni treba nadomeščati, bi šteli kot šole prosti dnevi pred četrtki ali po četrtnih edino še prazniki in bi se torej v omenjenem predpisu lahko razločno povedalo, so prazniki v sicer šolskih sredah in petkih nadomeščati v četrtek. — Ker omenjena odredba res mogoče ni dovolj jasna in se ob četrtnih, v katerih se nadomešča, doseže zaradi slabega šolskega obiska navadno malo, bi bilo ustrezno vsem, ako bi se imenovala odredba v celoti preklcala, kar ne bi šolstvu ničesar škodovalo! Dokler se pa to ne zgodi, bo pač vsak šolovoditelj za svoje ukrepe v tej zadevi osebno odgovoren! F. B.

—š— **Pravico javnosti** je podelilo naučno ministrstvo šulferajnski šoli na Pragerskem.

—š— **Imenovanje.** Namestnija je imenovala za zastopnika naučne uprave v šolskem odboru obrtno-nadaljevalne šole v Celju nemško-nacionalnega gimnazijskega ravnatelja Profita.

—š— **Usoda štajerskega deželnega zbora.** Z ozirom na težavni zunanji politični položaj monarhije štajerskega deželnega zbora ne bodo sklicali med Božičem in Novim letom. S tem bodo tudi še razpust zavlekli. Vendar pa moramo opozoriti svoje somišljenike, da imamo računati z razpustom štajerskega deželnega zbora kot z gotovim dejstvom in da je tedaj nujno potrebno konsekventno pripravljati na nove volitve. Zlasti se morajo razživeti in uživeti v svoje delo naša politična društva.

Goriške vesti.

—g— **Umirati je začel goriški laški list »Corriere«,** ki je znan po svojih strupenih napadih na Slovence, v katerih se nič ne razločuje od drugih laških listov. Sedaj je svojo zunanjo obliko stisnil na polpole, »Liberta« in »Corriere« tvorita oba skupaj sedaj šele en list, tako ponižno majhna sta postala.

—g— **Predavanje prof. Seidla »Geološki izprehodi po goriški okoličji«** je bilo izvenredno dobro obiskano, najboljše med dosedanjimi predavanji. Sedeži so bili razprodani, stojišča in galerija napolnjena; poslušalcev je bilo 644! Bilo je pa tudi vredno posetiti to predavanje, v katerem nam je predavatelj v svojem ljudnem in prikupnem slogu opisal postanek in geološko strukturo ozemlja v ožji in širši goriški okoličji: Skalnica, Banjška in Trnovska planota, Tolminsko in Triglavsko pogorje, Nanos, Kras in Furlanska nižina so vstale pred našimi očmi, kakor so se razvijale ogromne plasti v trias, diluviju, aluviju, kredni dobi itd. Dasi je predavanje trajalo do pol. 11. ure, ni občinstva postalo nestrpno, marveč je do konca vztrajalo. — K sijajnemu uspehu so pripomogle v nemali meri tudi obilne izjemno jasne in informativne ilustracije predavanja s skioptikonom; kinematograf nam ne poda tako dobrih, mirnih in jasnih slik, kakor smo jih videli ta večer. Omeniti treba izredno požrtvovalnost g. predavatelja, ki je sam napravil nalašč za to predavanje slike geoloških prereзов itd. ter jih dal za skioptikon fotografski posneti. — Obilni obisk je dokazal dvojno: Občinstvo se zelo zanima za predavanja prirodoslovne vsebine. Pri prihodnjih predavanjih se bomo morali na to ozirati! In drugič: Gospod profesor uživa kot predavatelj in kot znanstvenik naše neomejeno zaupanje in hvaležnost! — Zadnje soboto je predaval v »Trgovskem domu« prof. dr. Karel Ozvald »O bistvu in vzgojnem pomenu sugestije«. Predavanje je, dasi kratko, bilo vseskozi na višku in je potrebno vedeti o tem predmetu. Obisk sicer zadnjega predavanja ni dosegel, bil je pa povsem dovoljen (350 oseb). Obiskovalci so se zahvalili g. predavatelju ob koncu z grmečim ploskanjem.

Istrske vesti.

—i— **S prosveto k svobodi!** Centralni odbor »Narodne Zajednice« za Istro razglaša: »Narodna Zajednica« za Istro se obrača do vseh rodoljubov širom teh dežel, kjer bivajo Hrvatje, Srbi in Slovenci, s prošnjo, da podpirajo »Narodno Zajednico« za Istro v njenem delovanju na ljudsko-prosvetnem polju. Osobito se obrača s toplo prošnjo do vseh društev, oblasti in korporacij, do vseh književnikov in zalagatelj in slednjič do vseh rodoljubov, da bi na njen naslov poslali knjige, da bi jih mogla nuditi istrskemu borilcu, Hrvat ali Slovencu, da bo tudi on črpal iz njih dobre duševne hrane. Naslov: Pisarna Zajednice — Opatija (Istra).

—i— **C. kr. deželni šolski svet za Istro** je imenoval Bogomila Govekarja, doslej def. učitelja pri D. M. v Polju, za učitelja telovadbe na c. kr. višji gimnaziji v Pazinu od 1. januarja 1913 dalje.

Koroške vesti.

—k— **Neokusnost koroškega deželnega šol. sveta.** Iz Celovca pišejo: Učitelji so pač vsepovsod največji trpini. Kakor znano, je koroško učiteljstvo začelo pasivno resistenco, ker zakon o učiteljskih plačah ni bil pravočasno sankcioniran. Učiteljstvo ni v tem kršilo niti enega zakona in ni žalilo niti ene uradne osebe. Vendar je pa deželni šolski svet to potrebno samobrambo koroškega učiteljstva strogo obsodil. Obenem je pa deželni šolski svet to svojo obsodbo objavil še v različnih časopisih. S tem pač dež. šolski svet samo podkopava avtoriteto in ugled učiteljstva pri ljudstvu.

—k— **Kako skrbita nemški Schulverein in Südmarka za obmejne šole!** V Grebinju (ob meji) blizu Velikovca so sezidali letos novo šolsko poslopje, petrazrednico. Za to stavbo sta darovala Schulverein in Südmarka vsak po 10.000 K. — V St. Lorencu pri Sp. Dravogradu (ob meji) so postavili istotako novo šolo, enorazrednico, ki je stala 23.000 K; Schulverein je daroval ogromno vsoto 16.000 K. — Iz tega je razvidno, kake važnosti za raznarodovanje so ljudske šole na Koroškem. Kdaj neki pridejo Slovenci do prepričanja, kake važnosti so slovenske ljudske šole in narodno zavedno slovensko učiteljstvo za utrditev narodne zavednosti med ljudstvom! Potem menda, ko vsi Slovenci na Koroškem poginejo v žrelu nemštva! Slovenski javnosti priporočamo gorioomenjene številke v razmišljanje. Spominja naj se zatiranih Korošcev in narodnega, trpečega učiteljstva!

—i— **V slovensko obrtnonadaljevalno šolo** se vpisuje ob sredah od 3. do 7. zvečer v prostorih »Slovenske trgovske šole« (Acquedotto 20, I.)

—k— **Priznanje naši šolski družbi.** Vodstvo družbe sv. C. in M. je dobila od namestništvenga svetnika v Trstu odlok, v katerem je rečeno med drugim: »Uvažujoč, da izhaja iz poročila šolsko-zdravstvene komisije o pregledovanju šolskih prostorov v novosezidanem posloplju v ulici Giuliani 46, da so vsi prostori v tehničnem, zdravstvenem in vsakem drugem oziru umetniško-vzorno prirejani ter za pouk popolnoma primerni, jemljem na znanje, da se stalno namestita v omenjenih prostorih obe družbini šoli pri Sv. Jakobu.« To priznanje je gotovo le v čast naši družbi, a v čast je še posebno arhitektu g. Costaperarji, ki je napravil načrt in pod katerega vodstvom se je delo izvršilo, ter domačemu podjetju g. Martelanc in dr.

Splošni vestnik.

Jugoslovansko dijaštvo kruto preganjano. Iz Klosterneuburga poročajo z dne 14. t. m.: Od dne, ko je buknilo na Balkanu, je postalo bivanje med »Herrnvolkom« jugoslovanskemu dijaštvu uprav neznosno. Ne samo, da ni dijaštvo nikdar varno pred napadi dunajskih šoferjev, izvoščkov in druge take družbe, ampak tudi policija in žandarji ga šikanirajo, kjer le morejo. Dan na dan čujemo o aretacijah dijakov. Sedaj z vzrokom, da je aretiranc srbski vohun, sedaj spet, da je veleizdajalec, ker se je upal, čujte in strmite, gvoriti na ulici slovensko. Tako je danes tukajšnja policija aretirala dva dijaka c. kr. višje šole za vinarstvo in sadjarstvo, Štruklja in Caharijo. —